

POSTANOWIENIE

29 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 29 maja 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa K.S. i E.W.
przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w W.
o ustalenie i zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Banku spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z 24 sierpnia 2023 r., I ACa 1536/22,

- 1. prostuje oczywistą omyłkę w zaskarżonym wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 24 sierpnia 2023 r., I ACa 1536/22 co do oznaczenia siedziby strony pozwanej w ten sposób, że każdorazowo zapis: "z siedzibą w W." zastępuje zapisem: "z siedzibą w W.";**
- 2. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 3. obciąża stronę pozwaną kosztami postępowania kasacyjnego, pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

(J.C.)

UZASADNIENIE

W skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 24 sierpnia 2023 r. (sygn. akt I ACa 1536/22), pełnomocnik pozwanego Banku spółki akcyjnej w W., jak wynika z treści wniosku i uzasadnienia, wniósł o przyjęcie skargi do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., tj. z uwagi na występowanie dwóch istotnych zagadnień prawnych oraz potrzebę wykładni przepisów prawa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zaskarżony wyrok Sądu drugiej instancji zawiera oczywistą omyłkę co do określenia siedziby pozwanego Banku spółki akcyjnej w W., pomimo że – jak wynika z odpisu rejestru handlowego – 7 września 2018 r. uwidoczniono w tym rejestrze zmianę tej siedziby na W.. Z tej przyczyny Sąd Najwyższy na podstawie art. 350 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. sprostował wyżej wskazaną oczywistą omyłkę w zaskarżonym wyroku Sądu drugiej instancji co do oznaczenia siedziby strony pozwanej w ten sposób, że każdorazowo zapis: „z siedzibą w W.” zastąpił zapisem: „z siedzibą w W.”.

Określone w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które – zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. – będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W treści uzasadnienia skargi przedstawiono argumentację wyłącznie w zakresie tych dwóch przesłanek. Dodatkowo, w treści wniosku przywołano również art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jednak nie wskazano żadnej argumentacji uzasadniającej oczywistą zasadność skargi. Wobec braku rozwinięcia tej podstawy

należy uznać, że jej powołanie miało charakter wyłącznie formalny lub nastąpiło omyłkowo, bez zamiaru jej rzeczywistego podniesienia.

W pierwszej kolejności, odnosząc się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., dotyczącej potrzeby wykładni przepisów prawnych, wskazać należy, że jej spełnienie wymaga: wskazania konkretnego przepisu prawa, którego wykładnia budzi wątpliwości; określenia zakresu tej wykładni; przedstawienia, na czym polegają trudności interpretacyjne; oraz wykazania, że mają one rzeczywisty i poważny charakter, a nie stanowią jedynie zwykłych wątpliwości związanych z procesem stosowania prawa. Wymagane jest także wykazanie, że treść i znaczenie przepisu nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni. Jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest także wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, niepubl. oraz z 14 grudnia 2023 r., I CSK 6110/22, niepubl.). Wątpliwości wskazane przez skarżącego muszą istnieć również w chwili orzekania o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania. Argumentacja dotycząca rozbieżności w orzecznictwie wymaga przytoczenia orzeczeń, które wskazują na rzeczywistą i aktualną rozbieżność w wykładni przepisów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 lipca 2024 r., I CSK 1225/23, niepubl.).

Skarżący jako problem interpretacyjny wskazał potrzebę wykładni art. 385¹ § 1 i 2 k.c., podnosząc, że przepisy te budzą poważne wątpliwości i wywołują rozbieżności w orzecznictwie sądów w zakresie skutków uznania postanowień umownych za abuzywne i możliwości ich zastępowania przepisami dyspozytywnymi (art. 41 Prawa wekslowego lub art. 358 § 2 k.c. w brzmieniu nadanym nowelizacją z dnia 23 października 2008 r.).

W ocenie Sądu Najwyższego w aktualnym stanie orzecznictwym nie zachodzi wskazana przez skarżącego przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. uzasadniająca przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Analiza powołanych przez skarżącego

rozstrzygnięć nie wykazuje istnienia rzeczywistego sporu interpretacyjnego, który uzasadniałby nadal potrzebę wykładni art. 385¹ § 1 i 2 k.c. Problematyka skutków uznania klauzuli indeksacyjnej za abuzywną oraz możliwości jej częściowego usunięcia i zastąpienia przepisami dyspozytywnymi była już wielokrotnie przedmiotem rozstrzygnięć zarówno w orzecznictwie Sądu Najwyższego, jak i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. W orzecznictwie ugruntowany został pogląd, że postanowienia umowne przyznające bankowi jednostronną swobodę w ustalaniu kursów walut są sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają interesy konsumenta, a ich eliminacja prowadzi co do zasady do upadku mechanizmu indeksacyjnego i nieważności umowy (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego: z 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22, niepubl., z 31 stycznia 2023 r., II CSKP 941/22, niepubl., z 19 stycznia 2024 r., II CSKP 874/22, niepubl. i z 6 września 2024 r., II CSKP 1644/22, niepubl. oraz wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej: z 3 października 2019 r., C-260/18, Kamil Dziubak, Justyna Dziubak przeciwko Raiffeisen Bank International AG, ECLI:EU:C:2019:819 oraz z 16 marca 2023 r., C-6/22, M.B., U.B., M.B. przeciwko X S.A., ECLI:EU:C:2023:216). W uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21 (OSNC 2021, nr 9, poz. 56), której nadano moc zasady prawnej, wskazano, że zastąpienie postanowień abuzywnych przepisami dyspozytywnymi jest dopuszczalne wyłącznie w sytuacjach wyjątkowych, przy łącznym spełnieniu trzech przesłanek. W szczególności podkreślono, że umowa nie może obowiązywać bez eliminowanego postanowienia; że brak uzupełnienia wywołałby szczególnie niekorzystne skutki dla konsumenta – oceniane indywidualnie, z uwzględnieniem jego stanowiska; oraz że luka może zostać wypełniona wyłącznie przepisem dyspozytywnym lub innym przepisem stosowanym za zgodą stron. Skarga kasacyjna nie zawiera argumentacji, która – w kontekście przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. – uzasadniałaby potrzebę ponownej wykładni tych kryteriów ani wskazywała na istnienie rzeczywistych wątpliwości interpretacyjnych. Próby uzupełniania luki przepisami art. 358 § 2 k.c., art. 41 Prawa wekslowego czy art. 65 k.c. zostały jednoznacznie odrzucone. W orzecznictwie Sądu Najwyższego konsekwentnie przyjmuje, że art. 358 § 2 k.c. nie znajduje zastosowania do kredytów indeksowanych, w których waluta obca

pełni wyłącznie funkcję przeliczeniową. Z kolei art. 41 Prawa wekslowego odnosi się do przeliczeń sumy wekslowej w dniu płatności i nie reguluje mechanizmu walorazycyjnego w umowie kredytu (zob. powołane wyżej wyroki Sądu Najwyższego oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 15 maja 2025 r., I CSK 3415/23, niepubl.). Również Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, w szczególności w wyrokach z 3 października 2019 r., C-260/18, oraz z 16 marca 2023 r., C-6/22, konsekwentnie wskazuje, że art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 sprzeciwia się uzupełnianiu luk w umowie przepisami o charakterze ogólnym, zasadami słuszności lub zwyczajami. Niedopuszczalna jest również ich wykładnia czy przekształcanie mające na celu zachowanie równowagi kontraktowej, gdyż naruszałoby to ochronny charakter dyrektywy oraz autonomię woli konsumenta. W tym stanie rzeczy brak jest podstaw do przyjęcia, że wykładnia art. 385¹ § 1 i 2 k.c. budzi obecnie poważne wątpliwości lub że występują w tym zakresie istotne rozbieżności w orzecznictwie.

Odnosnie drugiej przywołanej przez stronę skarżącą przyczyny kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), w świetle ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego zagadnienie prawne jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej oraz dla rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie z 18 września 2012 r., II CSK 180/12, niepubl. oraz z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze, albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.). Zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. powinno spełniać wymagania analogiczne do tych, które stawiane są pytaniu prawnemu kierowanemu przez sąd drugiej instancji na podstawie art. 390 § 1 k.p.c., tj. powinno dotyczyć poważnych wątpliwości, których nie da się rozstrzygnąć przy zastosowaniu powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13, niepubl., z 14 września 2012 r., I UK 218/12, niepubl., z 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, niepubl. oraz z 24 października 2012 r., I PK 129/12, niepubl.). Nie wystarczy samo sformułowanie pytania – konieczne jest również przedstawienie możliwych, odmiennych odpowiedzi oraz wskazanie, że zagadnienie wywołuje

rozbieżności interpretacyjne w orzecznictwie lub doktrynie (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 grudnia 2011 r., II PK 183/11, niepubl., z 20 grudnia 2011 r., II PK 207/11, niepubl., z 9 stycznia 2017 r., II CSK 423/16, niepubl. oraz z 16 maja 2018 r., II CSK 12/18, niepubl., z 10 maja 2018 r., I CSK 798/17, niepubl., z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 585/17, niepubl. oraz z 8 kwietnia 2018 r., V CSK 577/17, niepubl.). Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest bowiem ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (postanowienie Sądu Najwyższego z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147). Brak jest natomiast podstaw do doszukiwania się przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej w uzasadnieniu podstaw kasacyjnych – na etapie przedsądu nie jest rolą Sądu Najwyższego rekonstruowanie argumentacji strony skarżącej.

Skarga kasacyjna została oparta na dwóch zagadnieniach prawnych, których rozstrzygnięcie – w ocenie skarżącego – ma istotne znaczenie dla praktyki stosowania prawa. Przedstawione kwestie – zarówno w zakresie skutków woli konsumenta wyrażającego żądanie ustalenia nieważności umowy kredytu, jak i wpływu braku możliwości oszacowania przyszłych świadczeń na ocenę abuzywności postanowienia umownego – zostały jednak jednoznacznie wyjaśnione w ugruntowanym orzecznictwie krajowym oraz europejskim. Linie interpretacyjne ukształtowane w tym zakresie są spójne, nie budzą wątpliwości i nie wymagają dalszej pogłębionej wykładni.

W odniesieniu do pierwszego zagadnienia, związanego z granicą ingerencji sądu w umowę w sytuacji, w której konsument – świadomy skutków prawnych – domaga się ustalenia jej nieważności, utrwalone orzecznictwo wskazuje, że decyzja konsumenta ma charakter decydujący. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w powołanym już wcześniej wyroku z 3 października 2019 r., C-260/18, Kamil Dziubak, Justyna Dziubak przeciwko Raiffeisen Bank International AG, pkt 56) stwierdził, że ocena skutków eliminacji nieuczciwego postanowienia musi uwzględniać wolę konsumenta wyrażoną w chwili sporu. W wyroku z 29 kwietnia 2021 r., C-19/20, (I.W., R.W. przeciwko Bank BPH S.A., ECLI:EU:C:2021:341, pkt 55) podkreślono, że świadoma decyzja konsumenta o stwierdzeniu nieważności wpisuje się w cele dyrektywy 93/13. Krajowe orzecznictwo utrzymało pogląd, zgodnie

z którym sąd nie może zastępować ani sanować klauzuli abuzywnej, jeżeli konsument jednoznacznie domaga się jej eliminacji. Stanowisko to zostało wyrażone w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21 (zasada prawna), a podobne zapatrywanie przedstawiono m.in. w wyroku z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, nr 2, poz. 20 oraz w postanowieniach z 23 lipca 2024 r., I CSK 2403/23, niepubl. i z 13 grudnia 2024 r., I CSK 57/24, niepubl. Zastrzeżenia strony skarżącej w tym zakresie mają charakter ogólnikowy i sprowadzają się do powtórzenia pytania z wniosku oraz wyrażenia wątpliwości co do praktyki sądów powszechnych. Nie wskazano przy tym, na czym miałyby polegać potrzeba wykładni prawa – zabrakło identyfikacji konkretnej wątpliwości interpretacyjnej, a także odniesienia do rozbieżności w orzecznictwie lub systemowego znaczenia przedstawionego problemu. Argumentacja nie odnosi się do możliwych konsekwencji normatywnych ani do konieczności ujednolicenia praktyki, przez co nie spełnia wymogów przewidzianych dla oceny przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Zagadnienie dotyczące niejednoznaczności postanowienia umownego wynikającej z braku możliwości oszacowania wysokości świadczenia konsumenta również było wielokrotnie przedmiotem analizy orzeczniczej. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z 30 kwietnia 2014 r., C-26/13 (Kásler i Káslerné Rábai, ECLI:EU:C:2014:282, pkt 49–50 i 71–72) wskazał, że przejrzystość postanowienia musi obejmować nie tylko jego językowe brzmienie, ale także umożliwiać konsumentowi zrozumienie jego ekonomicznych konsekwencji – w szczególności poprzez możliwość oszacowania wysokości świadczenia. Podobne wnioski płyną z wyroków: z 20 września 2017 r., C-186/16 (Andriciuc i in., ECLI:EU:C:2017:703, pkt 50–51), z 14 marca 2019 r., C-118/17 (Dunai, ECLI:EU:C:2019:207, pkt 52, 54–55) oraz z 3 października 2019 r., C-260/18 (Dziubak, pkt 44 i 62). Krajowe orzecznictwo przyjmuje analogiczne stanowisko – postanowienia, które pozostawiają bankowi swobodę kształtowania zobowiązań konsumenta bez mechanizmu obiektywnej kontroli są uznawane za abuzywne (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, nr 2, poz. 20 i postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2024 r., I CSK 681/23, niepubl.). Zgodnie z utrwaloną linią orzecniczą Sądu Najwyższego (por. m.in.

wyroki: z 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22, niepubl., z 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22, niepubl., z 25 października 2023 r., II CSKP 820/23, niepubl., z 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22, OSNC-ZD 2022, nr 4, poz. 45, z 13 maja 2022 r., II CSKP 293/22, niepubl. i z 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18, niepubl.) brak możliwości oszacowania przyszłych świadczeń może stanowić przesłankę do uznania postanowienia umownego za niejednoznaczne, jednak nie przesądza o jego abuzywności *per se*. Ocena ta wymaga każdorazowo analizy konkretnej treści postanowienia, jego funkcji w umowie oraz stopnia poinformowania konsumenta o ryzyku ekonomicznym. Z treści przywołanego przez skarżącego wyroku Sądu Najwyższego z 7 listopada 2019 r., IV CSK 13/19, nie wynika, aby brak możliwości oszacowania przyszłego świadczenia samodzielnie przesądzał o niejednoznaczności postanowienia umownego. Sąd Najwyższy wskazał, że niejednoznaczność może wynikać z różnych aspektów konstrukcji klauzuli, a przewidywalność ekonomiczna stanowi jedynie jeden z nich.

Przedstawione w skardze kasacyjnej zagadnienia mają charakter kazuistyczny i nie wykraczają poza indywidualny interes strony. W aktualnym stanie prawnym i orzecznictwem nie występują rozbieżności interpretacyjne, które uzasadniałyby ich rozstrzygnięcie przez Sąd Najwyższy (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.).

Sąd Najwyższy wielokrotnie odmawiał przyjęcia do rozpoznania skarg kasacyjnych opartych na tożsamej lub zbliżonej argumentacji, wskazując na brak aktualności podnoszonych zagadnień oraz ugruntowaną i jednolitą wykładnię art. 385¹ § 1 i 2 k.c. oraz skutków stwierdzenia abuzywności postanowień umownych (por. m.in. postanowienia: z 12 grudnia 2024 r., I CSK 1009/24, niepubl., z 17 kwietnia 2025 r., I CSK 1257/24., niepubl., z 15 kwietnia 2025 r., I CSK 1167/24, niepubl., z 20 grudnia 2024 r., I CSK 2478/23, niepubl., z 13 grudnia 2024 r., I CSK 57/24, niepubl., z 23 lipca 2024 r., I CSK 2403/23, niepubl., z 3 kwietnia 2024 r., I CSK 2225/23, niepubl., a także wyrok z 6 września 2024 r., II CSKP 1644/22, niepubl. wraz z powołanym tam szerokim orzecznictwem).

Wobec powyższego, przedstawione w skardze kasacyjnej zagadnienia prawne oraz twierdzenia o potrzebie wykładni przepisów nie spełniają przesłanek z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Ich rozstrzygnięcie przez Sąd Najwyższy nie jest

niezbędne ani dla ukierunkowania praktyki sądowej, ani dla zapewnienia jednolitości wykładni prawa. Skarga kasacyjna nie zasługuje zatem na przyjęcie do rozpoznania.

Skarżący nie wykazał, by w dacie orzekania zachodziła rzeczywista potrzeba ponownej wykładni przepisów i odniesienia się do poruszonej problematyki. Argumentacja zawarta we wniosku, w zestawieniu z motywami zaskarżonego wyroku oraz aktualnym dorobkiem orzecznictwa Sądu Najwyższego i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, nie uzasadnia kolejnej wypowiedzi Sądu Najwyższego. Skarga nie służy rozstrzyganiu sporów jednostkowych, lecz ukierunkowaniu wykładni prawa w interesie ogólnym.

Wskazać należy również, że nie zachodzi nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę – w granicach zaskarżenia – z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego – na stosowany wniosek zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną – orzeczono na podstawie art. 108 § 1 k.p.c., obciążając nimi na podstawie art. 98 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. stronę pozwaną, która przegrała sprawę w postępowaniu kasacyjnym.

Dariusz Dończyk

(A.G.)

[r.g.]